

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.)

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

MIRA

Leto XXI.

V Celovcu, 5. junija 1902.

Štev. 23.

Nezdrave razmere pri naših sodiščih.

I.

Pri proračunski razpravi o pravosodnem (justičnem) ministerstvu sta dné 20. in 21. maja posegla v razgovor tudi slovenska poslanca g. Iv. Vencajz in g. dr. Friderik Ploj. Oba sta se ozirala tudi na naše nezdrave razmere. Zato podajemo v naslednjem dotične odlomke iz njihovih govorov.

Posl. Iv. Vencajz je kazal, da je sedanji kazenski red zastarel, zahteval, da se odpravijo porotna sodišča, potem pa nadaljeval:

Slovenščina pri višjih sodiščih.

Visoka zbornica! Zastopniki juga in posebno slovenski državni poslanci so od začetka zborničnega poslovanja tožili v zbornici, da višje deželno sodišče za Kranjsko, Štajersko in Koroško ne upošteva pri sodiščih drugega deželnega jezika, to je slovenskega. Ker v zadnjih letih ni bilo proračunske razprave in ni bilo mogoče o tem predmetu razpravljati, je nastopil načelnik imenovanega višjedeželnega sodišča grof Gleispach gledé jezika in gledé osobja kvarljivo pot ter je izvrševal takozvani nemški binkoštni program veliko poprej dejansko, kakor so ga Nemci sami v svet postavili; s tem je pokazal, da on v svojem okrožju tvori lastno ministerstvo. C. kr. višje sodišče v Gradcu rešuje dosledno vse slovenske vloge v nemškem jeziku. O tem so se pritožile posamezne osebe in tudi odvetniška zbornica v Ljubljani, pravosodnemu ministerstvu, toda brezuspešno, ker ministerstvo na pritožbo ni odgovorilo. Prav zaradi tega nadaljuje višje deželno sodišče svoje protipostavno postopanje, to je: višje deželno sodišče krši neprenehoma zakon.

Ustanovni zakon jamči vsem v deželi navadnim jezikom enakopravnost. Brez dvojbe je slovenski jezik na Kranjskem, na Koroškem in Štajerskem navaden jezik, kajti v celem Kranjski, v Spodnji Koroški in Spodnji Štajerski stanujejo Slovenci kot celotna skupina in morejo vsled ustanovnega zakona zahtevati, da se njih jezik upošteva in rabi pri sodiščih. Graško nadsodišče priznava Slovence to pravico le v toliko, da naroča nižjim

sodiščem prevode svojih lastnih naredb, in prav s tem naročilom krši zakon. Pravosodno ministerstvo je pa sokrivec, ker pripušča tako protipostavno postopanje. Prevod nima nikoli vrednosti prvopisa, in ta vrednost se tembolj zmanjša, ako preskrbi prevod druga oblast ali nižje sodišče. Prevajajo navadno pravni pričetniki in dnevni pisarji, in če se tudi kak sodnik nižjega sodišča s prevodom bavi, je to delo, ki nikakor ne spada v delokrog neodvisnega sodnika.

Višje sodišče ponižuje s tako zapovedjo posameznega sodnika in sodnijski stan. Sicer je pa skoraj nemogoče, da bi prelगतelj, in če je slovensčine najbolj zmožen, zadel misel in namen prvopisca, ki ga je položil bodisi višji sodnik ali senat višjega sodišča v svoj po nemški uradniški šabloni prirojeni spis.

Pri c. kr. višjem deželnem sodišču v Gradcu obstoji takozvani slovenski senat, in v tem sedijo višji sodniki, ki znajo popolnoma ali le deloma slovenski jezik. Iz tega pa sledi, da ni pametnega razloga, zakaj bi se o obravnavah, ki se vršijo v tem senatu, in o drugih rešitvah v tem senatu ne pisalo v slovenskem jeziku! Višje deželno sodišče žali namenoma Slovence s tem, da jim pošilja nepotrebne prevode namesto prvopisa.

Žal, da moram jednako tudi o najvišjem sodnem dvoru poročati, ki noče nam Slovence dati pravice, in vse svoje odredbe le v nemškem jeziku izdaja, četudi § 27. zakona z dné 27. avgusta 1850, ki urejuje razmerje najvišjega sodišča, določa: „Pri najvišjem sodišču je uporabiti navadni nemški jezik kot uradni jezik, . . . če so se pa obravnave v drugem kakor v nemškem jeziku vršile, mora izdati višje sodišče svojo razsodbo in razloge v taistem jeziku, v katerem se je vršila obravnava pri prvemu sodišču, in pa v nemškem jeziku.“

Ta določba je jasna, in le želeli moramo, da bi se tudi izpolnjevala, ker pred zakonom so vsi državljani jednaki!

Najvišje sodišče je oblast, ki se navadno spoštljivo ogleduje. Ime te oblasti, ugled najvišjega sodišča in njega dostojanstvo je tako, da preseza meje našega cesarstva; in zaradi tega njemu v korist želimo, da, kakor je ta sodni dvor prvi varuh zakona, naj bi bil tudi njega prvi spoštovalec, in da bi tudi s tem svojo slavo utemeljil.

Sodniki in grof Gleispach.

Visoka zbornica! Med državnimi osnovnimi zakoni je tudi zakon o sodniški oblasti z dné 21. decembra 1867, št. 144, ki določuje, da je sodnik z ozirom na svojo sodniško službo samostalen in neodvisen. Samostalnost in neodvisnost sta temeljna pogoja pravičnega pravosodstva, in ji je mogoče doseči le na ta način, da je sodniku gospodarsko brezskrbno stališče v človeški družbi tovljeno. To je pa mogoče doseči le s tem, da so sodniku pravilno zajamčeni večji dohodki. To je pa v slovenskem oddelku graškega nadsodišča nemogoče. Najprvo je poudarjati, da je pri višjem deželnem sodišču v Gradcu 16 svetnikov nastavljenih, in od teh imajo Nemci 11 mest v svoji posesti, 5 mest pa prepuščajo svetnikom slovenskega jezika, četudi ne slovenskega mišljenja. Pri sodnih dvorih prve vrste je nastavljenih v okrožju višjega sodnega sodišča z državnim pravdnistvom, izključivši predsednik, 21 mest VI. razreda, in 76 mest VII. razreda. To razmerje dobi pa navadno obliko, ako se ločijo sodni uradniki VI. razreda v 2 oddelka: to je, na nemški in slovenski oddelek prebivalstva.

V nemški oddelek je šteti sodne dvore v Gradcu, v Ljubnem in v Celovcu, ker zadnje imenovani sodni dvor je zdaj že pravo domovje Nemcev. V slovenski oddelek spadajo pa sodni dvori v Mariboru, v Celju, v Ljubljani in v Novem mestu. Pri prvoimenovanih sodnih dvorih in dotičnih državnih pravdnistvih je 17 uradnikov VI. razreda, pri sodiščih drugega oddelka pa le 4. Iz tega sledi, da se udeleži prvi oddelek z 32 odstotki na VI. razredu, drugi oddelek pa le z 9 odstotki. Tako postopanje je imenovati okoriščenje enega oddelka na škodo drugega, in se ne dá opravičiti z ozirom na enako pravico sodnih uradnikov do napredovanja v službi; in to toliko manj v podanem slučaju, ker je obče znano, da ima prvi oddelek relativno manj dela kot drugi. Čudno je pa posebno to, da so nastavljeni pri okrožnem sodišču v Ljubnem trije sodniki VI. razreda, da pa pri okrožnem sodišču v Mariboru, v Celju in v Novem mestu, če ima tudi vsako od teh sodišč veliko več dela, kakor Ljubno, ni prostora za enega sodnika VI. razreda. Na ta način so zaprta sodnikom slovenskega jezika pota do višje službe, in to dela namenoma grof Gleispach. To početje dobi pod-

PODLISTEK.

Samo en par škornjev.

(Povestica. — Spisal Anton Kosi.*)

„Čemu je le neki toliko ljudij na svetu?“ tako je vprašal majhni Jožek nekega dné očeta, ko je šel z njim na polje.

„Zakaj se ti to zdi čudno, Jožek“, odvrne oče. „Res živi mnogo ljudij na svetu, a živelo bi jih lahko še več, in vsi bi našli dovolj kruha, obleke in vsega, kar je za življenje potrebno, zakaj svet je neizmerno velik.“

„Kaj torej delajo vsi ljudje na svetu, oče?“

„Ta to, oni zopet kaj drugega; drug mora za drugega delati, drug drugemu pomagati.“

„Kdo pa dela za nas, oče?“

„Kdo pa ti je sešil hlačice, kdo napravil škornje, kdo natkal platno za tvojo srajčico? Kdo nam je napravil omare, mize, stole itd.“

„Sedaj izprevidim, oče, da sem se prenaglil s svojim vprašanjem. A prosim vas, kaj pa moramo vsi drug za drugega delati?“

„Kaj imaš na nogah, Jožek?“

„Črevlje, oče.“

„Da nareja črevlje črevljar, to veš, a nobenemu drugemu človeku ne veš hvale, ko se obuvaš?“

„Torej o črevljih mi hočete pripovedovati, oče?“

*) To mično in poučno povestico smo povzeli iz dobro znane „Zabavne knjižnice za mladino“, katero izdaja zasluženi pisatelj, g. učitelj Anton Kosi v Središču, in katere 10. zvezek je ravnokar izšel. Zbirko tudi na tem mestu toplo priporočamo.

„Da, Jožek, o črevljih.“

„Radoveden sem, kaj mi bodete o črevljih zanimivega povedali.“

„No, pa poslušaj!“

„Živel je nekdanj jako priljubljen kralj; obhajal je svoj rojstveni dan. Med raznimi darovi, ki jih je ta vladar dobil pri tej slovesni priliki, je bil tudi par krasno izdelanih škornjev.“

To darilo je kralja neizmerno razveselilo. Hotel se je osebno zahvaliti vsem onim, ki so le količkaj pripomogli, da so bili mu podarjeni črevlji tako krasni.

Zato je objavil po časnikih, naj pridejo vsi, ki so z njegovimi škornji imeli dela, določenega dné v njegov grad, ker se jim hoče za njihov trud izkazati hvaležnega.

Določeni dan napoči. Kraljevi služabnik ali komornik stopi h kralju in reče: „Mogočni kralj, ljudje, ki so delali vaše škornje, so se zbrali v rdeči dvorani ter čakajo na Vaše Veličanstvo.“

Kralj stopi v dvorano, misleč, da najde ondi nekoliko črevljarjev, a kako se začudi, ko ugleda veliko množico ljudij v raznovrstnih nošah (oblekah).

„Ali imate res vsi zasluge za moje škornje, prekrasni mi dar?“ vpraša kralj.

„Da, vsi, Veličanstvo!“ zadoni kakor iz jednega grla.

„Zanima me, in rad bi slišal natančneje o vsem tem, kar ste delali pri mojih škornjih. Govorite torej drug za drugim!“

In začeli so tako-le:

„Jaz sem kmet, ki sem zredil govedo, od katere je koža za vaše škornje!“

„Jaz sem mesar in sem žival zaklal.“

„Jaz sem krznar in sem ustrojil (udelal) kožo v usnje.“

„Jaz sem predica; napredla sem prejo, iz katere so niti.“

„Jaz sem strugar, ki sem napravil kolo-vrat, na katerem je predica predla.“

„Jaz sem smolar in sem priskrbel smolo, katero je rabil črevljar.“

„Jaz sem kitolovec*) iz Laponskega; priskrbel sem ribje olje, s katerim so mazali usnje.“

„Jaz sem lovec slonov in sem priskrbel slonovo kost, katera se žgá ter rabi za narejanje črnila (voščila).“

„Jaz sem čebelar in sem prinesel črevljarju vosek, da je zlikal ali spoliral usnje.“

„Jaz sem tkalec in sem napravil trake za ušesa na črevljih.“

„Jaz sem izdelovatelj črevljarskega voščila: meni se ima zahvaliti črevljar, da se obutelj takó lepo sveti.“

„Jaz sem sladovar (cukrar); od mene dobiva mož, ki je ravnokar govoril, sirup, da nareja voščilo.“

„Jaz sem kemik in dajem vitrijol, ki se rabi tudi za narejanje črevljarskega voščila.“

„Jaz sem krtačar; od mene dobiva črevljar krtače, ako hoče dati črevljem lepo zunanost.“

„Jaz sem izdelovatelj kopit, katere rabi črevljar, da razpenja čez nje usnje.“

„Jaz sem kovač in narejam črevljarju kladva.“

„Jaz sem žrebljar in narejam črevljarske žreblje.“

* Kitolovec je mož, ki lovi kite.

poro v tem, da se silijo sodni uradniki s Štajerske na Kranjsko. Zdaj je nastavljenih pri sodnih dvorih na Kranjskem 6 deželosodnih svetnikov in 2 tajnika iz Štajerske, in s tem je zaprto domačinom napredovanje v službi, kar čuti zadnji avskultant. Še bolj se pozna to počenjanje pri službah pristava in avskultanta, kajti danes posluje 20 štajerskih sodnih uradnikov na Kranjskem, a domači avskultanti morajo čakati 6 do 7 let, da se jim odpre služba, ki jim nudi potrebni dohodek za življenje. Prav iz tega razloga pa se mora marsikateri odvrniti od pravosodja.

Poleg tega je pa tudi veliko število pisarniških uradnikov, ki jih je poslal predsednik višjega sodišča iz Štajerske deloma za kazen, deloma da jih okoristi. Res je pa tudi, da bi vsak uradnik iz Štajerske rajši ostal v svoji domovini in da jih le odnošaji, kakoršne je ustvaril višjega sodišča predsednik, držé na Kranjskem. To je javno početje, in ima za seboj ravnilo, in to se dá izraziti v sledečih stavkih:

Vsak sodni uradnik, ki razume slovenski jezik, če tudi le za silo, se mora umakniti iz Štajerske na Kranjsko. S tem se zadržuje sodnim uradnikom na Kranjskem povišanje v službi, zajedno je pa tudi nemogoče, na Štajerskem v slovenskem jeziku uradovati. Na ta način se izpodbija možnost, da bi se štajerskim Slovencem v njih jeziku uradovalo, kakor je to v osnovnih zakonih zajamčeno. Visoka zbornica! To početje je politično hudodelstvo, in sokrivec tega hudodelstva je tudi gospod pravosodni minister, ker tako početje drugega ministra v Gradcu podpira. Pa to še ni vse; tudi pri oddaji služb pristavov se dela krivično.

Dopisi.

Velikovec. (Raznoterosti.) Kakor drugokrat se je tudi letos vršila na praznik presvetega Rešnjega Telesa običajna procesija, katera se pri nas pomika od farne cerkve na mestni trg, kjer se pojejo sv. evangelji. Udeležba je bila velika iz mesta, še večja iz okolice; mnogo ljudij seveda je stalo na trgu in na ogljih, kakor nekdanj na gori Kalvariji po besedah evangelista: „In ljudstvo je stalo in gledalo!“ Marsikomu je pač dandanes vsaka, tudi najsvetejša reč le v zabavo. Dobro zastopano je bilo slavno c. kr. okrajno glavarstvo; c. kr. sodišče, davkarija in zastop mestne občine pa so se odlikovali po svoji — nenavzočnosti. Od sodnije so se udeležili le nižji uradniki. Tudi o gasilnem društvu in veteranskem društvu ni bilo ne duha ne sluha. — Omeniti pa moramo še nekaj drugega. Do zdaj se je drugi evanglij pel pred hišo g. Jož. Tratnig-a (Ortnerjeva gostilna). A letos imenovani gospod ni hotel napraviti pred svojo hišo oltarja in tako bi bili prišli prav v zadrego, ko bi ne posegel vmes občespoštovani posestnik g. Jan. Zechner in postavil pred svojo hišo oder. Zakaj je g. Tratnig to storil, nam je dobro znano, a za danes rečemo le toliko: Ako je hotel s tem pokazati svojo „fortschrittliche Gesinnung“ in je to stopanje morda začetek kakega gibanja „Proč od Rima“, smo mu za to še prav hvaležni! Ga vsaj poznamo, in ga bodo spoznali tudi slovenski kmetje, ki k njemu zahajajo. Da bode g. Tratnig vedel, kako navadno ljudstvo o takem počenjanju misli

„Jaz sem rudar in spravljam iz zemlje železo na svetlo.“

„Jaz sem nožar in narejam črevljarju nože, škarje, šila.“

„Jaz sem steklar; od mene dobiva črevljar steklo, s katerim struže podplate.“

„No in zdaj pride zadnji“, reče kralj, „radoveden sem, kakšno zaslugo imaš še ti pri mojih črevljih.“

„Veličanstvo, zelo veliko“, odvrne mož, „gotovo največjo izmed vseh, kar nas je tukaj. Zakaj jaz sem črevljar sam.“

„I, seveda“, odgovori kralj, ti si takorekoč poglavar vseh drugih sodelovalcev. — Zdaj vam pa moram reči, ljubi moji, da se res zelo čudim tako velikemu številu delavnih rok, ki so potrebne, da se izgotovi samo en par škornjev. Veseli me, da ste vsi prišli, in da drug drugemu tako lepo pomagate. In za plačilo boste danes v mojem gradu skupno obedovali. Pojdite torej z menoj. Želim vam, da bi vam pri moji mizi prav dobro teknilo, in da bi se prav izvrstno zabavali.“

„O, oče“, reče Jožek, „kdo bi si mislil, da je za izgotavljanje enega samega para škornjev potrebno tolikšno raznovrstnih rokodelcev. Mislil sem že, da vrsti ne bodo konca.“

„Res je to, Jožek“, odvrne oče, „mnogim rečem se ne pozna, koliko ljudij se je moralo truditi pri izdelovanju. Zato pa ne smemo nobenega človeka zaničevati, in najsi opravlja še tako priprosto in nizko rokodelstvo. Koristni in potrebni so vsi stanovi!“

in sodi, navedemo tukaj besede korenitega kmeta, ki je rekel: „Ako že v hiši ne trpi Boga, naj bi ga vsaj pred hišo pustil.“ — Še nekaj proslavljene nemške „kulture“. Dne 31. maja so se vračali nekateri romarji, bržkone iz Tinj, skozi mesto domu. Tisti, ki je nosil križ, je pred neko prodajalnico malo postal, ko pride ali prijezdi za njim g. Henrik pl. Aichenegg, posestnik na Vinogradu. Morda je res fant stal s križem sredi ceste in tako pot oviral, morda tudi ne, mi tega ne vemo, a vsekakor so besede, katere je imenovani plemenitaš zarohnel na fanta, grozne: „Poberi se s svojim Bogom k vragu“ (Scherr' dich zum Teufel mit deinem Herrgott!) Res daleč je dovedla nekatere ljudi preobilna — kultura.

Dobrlavas. (Kaj dela žganje!) Neki fant iz Podjune se je pripravljaj na praznik sv. R. Telesa s tem, da se je celo noč potepal okrog; še na praznik zjutraj so ga videli pijanega na Dobravi. Potem gre domu in se preobleče, nato se zopet vrne v Dobrovas k procesiji, kjer so ga ljudje videli — menda še pijanega. Opoldne se vrne domu. Po južini gre na skedenj, odkoder se ni vrnil; zvečer ga grede klicat k večerji, a ga najdejo — mrtvega! Preobilna pijača mu je skrajšala mlado življenje. Najboljša pridiga za vse, kateri jo hočejo poslušati! Posvečuj praznik!

Dobrlavas. (Razno.) Minuli teden smo položili v hladno zemljo gospo Mertlič, vdovo c. kr. notarja in posestnico Mertličeve gostilne. Bila je 76 let stara in zelo blaga ter dobra gospa. Kako priljubljena je bila povsod, kazal je lepi pogreb. Pred hišo in na pokopališču so se ji zapele ginjlive žalostinke. Udeležilo se je pogreba tudi 7 gg. duhovnikov. — Kakor znano, je kupila hranilnica v Sinčivasi na lepem prostoru ležečo Babičovo hišo. Tam se zdaj že pridno koplje, da bi se kmalu vzdignilo krasno poslopje. Do zdaj so tukaj izkopali 4 človeška trupla, 1½ m pod zemljo; bila so vsa proti vzhodu obrnjena. Ugiblje se, od kod so ta trupla. Da bi bilo tukaj kdaj pokopališče, o tem se ne najde nikjer nič zapisanega. Našla se je tudi mramornasta plošča, ki je pa tudi že mehka. Da bi bili ljudi ob času kuge zraven stanovanj pokopavali, se mi zdi neverjetno, ker so jih tedaj gotovo proč od hiše zanesli. Zgodovinska resnica pa je, da so Turki pred kakimi 400 leti Dobrovas požgali. Morda so trupla od tedaj. Kosti so že čisto mehke, tako da se lahko z roko zlomijo.

Šmihel nad Pliberkom. (Nesreča. — Novi zvonovi.) Nogo si je zlomil cerkveni ključar župnijske in katarinske cerkve p. d. Šotor v Čergovičah. Mož se bo zelo pogrešal na svojem posestvu, a tudi pri cerkvi, ker se sedaj ravno napravljata dva nova zvonova za cerkev sv. Katarine in je ravno ponesrečenec vodil celo stvar. Zato je le žele, da bi kmalu okreval, da bi potem zopet trkal na mošnje mnogih ter nabral potrebno svoto v pokritje stroškov novih zvonov. Akoravno so župljani zelo radodarni in so vsi po možnosti darovali za zvonove in akoravno smo celo od zunanjih rodoljubov, posebno od častnih občanov, prejeli prispevkov, se vendar še ni nabralo toliko denarja, kakor bodo stali zvonovi. Vzrok je pač neugodno stanje našega kmeta, ki bi sicer rad dal, da bi le imel. Upamo, da se bode nabralo, če bo dobra letina, jeseni več v domačih pridelkih. Tudi gospod Jožef Kraut, ki sedaj stavi umetni mlin, je obljubil, da bode daroval prvo moko iz umetnega mlina za katarinske zvonove. Tako upamo, da se bode polagoma nabrala tolika svota, da se bodo zvonovi plačali že letos.

Šmihel nad Pliberkom. (Zavednost. — kje si?) Dne 28. marca 1901 je pisal „Mir“ sledeče vrstice: „Zelo žalijo slovensko čustvo napis ‚Gasthaus‘ itd. v slovenskih vaseh. Ali hočejo lastniki teh hiš nemške črke kot nekaj ‚Kuriosum‘ (nekaj smešnega) na ogled postaviti, ali pa je napis le za Nemce, ki bi se morda odkod tja nastavili, ne pa za domače? Pravi odgovor, ki bi naj Slovenci takim hišam dali, je: nas nočejo poznati, dobro, tudi mi jih ne poznamo in ne gremo noter.“ Tako piše „Mir“ od lanskega leta. A pri nas takega odgovora ne dajo niti rodoljubi, akoravno tudi našo slovensko vas krasi in kinča popolnoma nepotrebni nemški napis. — Tudi trgovec, ki živi od slovenskega denarja, drzne se prodajati nemške razglednice z nemškimi barvami (!) in izzivajočim napisom „Heil u. Sieg“ (!) in jih baje dovolj speča. Kupujejo jih slovenski okoličani in par nemškutarjev po poklicu. Zavednost — kje si? (Dostavek uredništva: Treba bode neusmiljeno objaviti imena vseh takih kukavic, da jih spozna tudi širši svet! Torej na pranger z njimi!)

Prevalje. (Praznik sv. Rešnjega Telesa.) Kakor druga leta smo tudi letos obhajali praznik z največjo slovesnostjo. Kar se že dolgo ni zgodilo, opazili smo zopet letos: Slovesnega obhoda udeležil se je ves občinski zastop, tudi gg. uradniki grofa Henckl-novih rudokopov prišli so polnoštevilno. Slava jim! Videli pa zopet nismo — požarne brambe!

Prevalje. (Delavski shod.) V nedeljo dne 25. majnika vršil se je običajni mesečni shod tukajšnjega katoliškega delavskega društva. Vkljub skrajno neugodnemu vremenu bil je jako dobro obiskan. Razun delavcev prišli so tudi kmetje in mali obrtniki. Društveni predsednik, g. Rupnik, je otvoril shod in predstavil g. Jos. Gostinčar-ja, ki je na povabilo došel iz Ljubljane. V res izbornem govoru razkladal je zbranim poslušalcem socialno vprašanje iz stališča kmetovega, malega obrtnika in delavčevega. Premišljenemu, lahko umljivemu govoru so vsi sledili z velikim zanimanjem. Navdušeno pritrdjevali so vsi njegovim besedam, splošna želja je bila, da bi še večkrat imeli priložnost, poslušati g. govornika v svojej sredi. Da, „slovenska zemlja Slovencu!“ Posebno je razmotrival zavarovanje delavcev za starost in onemoglost, na kar je bila sprejeta sledeča resolucija: „Katoliško delavsko društvo v Prevaljah se na svojem shodu dne 25. maja t. l. izreka za to: Visoka c. kr. osrednja vlada naj predloži kar najpreje mogoče državnemu zboru načrt zakona glede zavarovanja delavcev za starost in onemoglost“. Shod počastil je tudi naš novi župan, g. Pristov, ki je bil burno pozdravljen.

Tuce na Radišah. (Veselica.) Dne 11. maja je napravilo slovensko tamburaško društvo „Biser-nica“ svoj prvi majnikov izlet, in sicer v našo vas. Ker je bilo vreme bolj slabo in mrzlo, zato ni imelo zabave na prostem. Toliko bolj pa nas je kratkočasilo zvečer; kar obstopali smo jih in občudovali njih ubrano godbo. Le prehitro so nam minule ure tega večera. Zahvaljujemo se dragim rojakom tamburašem za njih obisk, vabimo jih pa še večkrat: Na svidenje med nami!

Timenica. (Lepa navada.) Na praznik presv. Rešnjega Telesa je po slovesni maši blizo petdeset devic (z malimi in najmanjšimi vred) sevé ovenčanih šlo okoli altarja in je darovala vsaka en par pisanih sveč. Ker že to poročam, naj sporočim še, da je bila jako veličastna množica ljudstva pri obhodu in v cerkvi, kakor tudi na praznik Kristusovega vnebohoda. Omenim to nalašč zavoljo tega, ker je znano, da cerkve blizo Celovca niso posebno dobro obiskovane.

Logavas. (Župan Janez Černic †.) Po daljši boleznii je v nedeljo dne 1. rožnika popoldne umrl naš obče priljubljeni župan in posestnik, g. Janez Černic, star 45 let. Bil je mož trdnega, vernega in narodnega mišljenja, ki svojega prepričanja ni nikdar zatajil. Zvesto je podpiral naše narodno gibanje in skozi šest let je ugledno vodil našo občino. Zapustil je ženo in 8 otrok. N. p. v m.!

Logavas. (Požar.) Dne 2. junija ob ½7. uri zjutraj je nastal požar tukaj pri p. d. Pečku. Do tal je pogorela hiša in skedenj. Živino so rešili s pomočjo sosedov. Škoda je precejšnja.

Rožek. (Razno.) Ob lepem vremenu smo obhajali procesijo sv. Rešnjega Telesa. Od vseh sosednjih farâ je bilo veliko ljudstva zbranega, in res veličasten je bil ta sprevod. Udeležili so se ga gg. uradniki v paradi, orožniki, občinski urad in veteranci kneza Lichtensteina z godbo. — Med prvim evanglijem, ki se poje pri mostu, je plaval pod mostom utopljenec. V Ločah pod St. Iljem so ga še tisto popoldne potegnili iz vode. Tudi v St. Jakobu so potegnili iz Drave žensko truplo brez glave. Kakor se sliši, iščejo še tretjega. Ali je tu samomor ali hudodelstvo, se ne ve. Letos so v našem kraju že štiri mrličje izvlekli iz Drave. R—

Sv. Višarje. (Vreme. — Na Lovca!) Kakor vsako leto, otvorila se je božja pot tudi letos na praznik Kristusovega Vnebohoda. Takega vremena kakor letos, na Višarjih ne pomnijo. Od 1. pa do 22. maja je neprenehoma snežilo in deževalo. Cela gora je bila v gosto meglo zavita. Vse naokrog sivo-bela barva! Snega ogromno veliko; kjer ga je namedlo, merili smo ga 2 m in čez. Toplomer je kazal — 6° do + 4° vsak dan noter do binkoštnega torca. Najgrje vreme smo imeli ob binkoštih. Celi dan je medlo, od 3. popoldne do kakih 8. zvečer pa je bliskalo, grmelo in treskalo, da nas je bilo kar strah in groza. — Kaka so bila pota na sv. goro, si na podlagi zgornjega poročila misli vsakdo lahko sam. Ali vkljub vsemu temu je prišlo prvih 14 dni vendar 2000 (dva tisoč) pobožnih romarjev! Od tiste dôle, pa do zdaj, ko je že ugodnejše vreme, pa komaj kakih 200. — Dne 4. majnika sta tukajšnji organist g. Kavčič in pisec teh vrstic storila vratolomen poskus priti na bližnjega Lovca, 2009 m. Nepopisno je bilo trpljenje. Sneg se je udiral od začetka poti pa do vrha in bilo je nemogoče priti drugace naprej, nego po „vseh štirih“. Vse težave in vsa napornost pa je bila pozabljena, ko sva na vrhu zaukala iz dna prs, v pozdrav vsem Korošcem, Kranjcem in takorekoč tudi Lahom. Veselo naji je drnilo, da je na Lovcu pretrpela zimo slovenska trobojnica. Kljuvobala je vsem neugodam, a pozna se ji vendar, da ji je bilo nemogoče ostati takej, kakoršna je prišla gor. To je bilo letos prvo ple-

zanje na Lovca. — Prva romarja na sv. Višarje to leto pa sta bila g. Šim. Eichholzer, zavedno-naroden mizar v Ločah, in njegov sin. —č.

Št. Job nad Brnco. (Cerkvena slavnost.) Dne 25. maja, na praznik sv. Trojice, je mil. g. prošt-dekan iz Beljaka Jan. Pleschutz nign ob navzočnosti gg. župnikov Fr. Bergmana iz Št. Lenarta in domačega blagoslovili prenovljeni veliki oltar sv. Joba v naši podružnici. 220 let je minulo, odkar je bil ovi oltar postavljen. Ni čuda, da se je postaral in opral, ter bil popravljenja jako potreben. Nek blagodušni kmet iz Žužalč je v ta namen daroval lepo svoto in hitro so se mu pridružili drugi in druge, ter se je nabralo 700 kron. G. Peter Markovič, akad. slikar iz Rožeka — torej naš rojak — je to delo prevzel in ga z veliko skrbjo in umetnostjo dokončal v občno zadovoljnost in veselje vseh faranov. Ne gleda toliko na večji ali manjši zaslužek, njega je edino le vodila želja, da bi delo dobro izpadlo Bogu v čast in v zadovoljnost naročnikov, kar se mu je tudi posrečilo in se on tako lahko vsem cerkvenim predstojništvom toplo priporoča. Pri veliki maši so brški cerkveni pevci prav izvrstno zapeli. Konečno še opomnim besed slavnostnega pridigarja, ki je v svojem govoru tirjal, da mora biti postavljen še jeden oltar, in da bo veselje popolnoma, in sicer oltar v srcu vsakega poslušalca, oltar — podoben ponovljenemu oltarju sv. Joba.

Praga. Slovensko društvo „Ilirija“ v Pragi je imelo v soboto dne 31. maja t. l. v Choděrovi restavraciji na Ferdinandovi cesti svoj ustanovni občni zbor. Namen društva je, gojiti in pospeševati znanstveno in društveno gibanje slovenskih visokošolcev v Pragi. Člani društva so: a) redni, b) izvanredni, c) častni, d) ustanovni. Redni člani so slušatelji praških visokih šol slovenske narodnosti. Izvanredni član je lahko vsak Slovan katerega je sprejel odbor za člana. Častni član more postati vsakdo, ki je bil izvoljen na občnem zboru, bodisi za zaslugo za društvo, bodisi sploh za slovenski narod. Ustanovni član je lahko vsak prijatelj Slovencev, kateri založi jedenkrat za vselej 50 kron.

Pripravljali odbor.

„Učiteljski dom.“

Sprejem gojencev.

Že letos se bodo sprejeli slovenski fantje, pripravniki za učiteljski stan.

Prosilci naj vpošiljajo prošnje do dne 30. junija g. tajniku društva, vikarju Val. Podgorecu, v Celovec.

Pogoji za sprejem so:

1. Sposobnost za učiteljski stan;
- a) Prosilci morajo biti zdravi, ter morajo priložiti prošnji zdravstveno spričevalo okrajnega zdravnika;
- b) morajo biti sposobni za pripravnico, sposobni za uk, in za godbo imeti posluha;
- c) za vstop v pripravljali razred morajo biti prosilci najmanj 13½ let stari, za prvo leto pripravnice 15 let.

2. Prosilci morajo biti npravstveno nepokvarjeni in se mora prošnji priložiti priporočilo domačega župniškega urada.

3. Brezplačno se ne sprejme nikdo. Vsakter prosilec se mora zavezati, da donaja za stroške najmanj 10 kron na mesec. Le posebno odličnim gojencem, ki bi res ne zmogli tega doneska plačati, se bo donesek pozneje znižal.

Celovec, dne 1. junija 1902.

Odbor.

Občni zbor.

Društvo „Učiteljski dom“ napravi izvenredni občni zbor v sredo dne 11. junija v gostilni pri „Zlatem studencu“, Lidmankyjeve ulice, ob 4. uri popoldne. Na dnevnem redu je: 1. Sklepanje o opravljanju. — 2. Poročilo o pričetku delovanja.

Odbor.

Darovi.

Za „Učiteljski dom“ je poklonil neimenuvan dobrotnik v Celovcu 1000 kron v zlatu. Naj bi našel prav obilo posnemovalcev! — Dalje so darovali: preč. g. komendant Val. Šumah 200 kron; č. g. Šelih 5 K; č. g. F. Repolnik 2 K; č. g. A. Stres 20 K; č. g. S. Greiner 10 K; preč. g. L. Herg, stolni prošt v Mariboru, 10 K; č. g. D. Kolar 10 K; g. J. Ulčnik 5 K; g. Jos. Dobrovec 10 K; g. F. Poljanec 10 K; č. g. župnik Št. Singer 20 K. Priserčna hvala! Živel nasledniki!

ozirov, da storijo uslugo nemškutarjem. Minuli teden so bile občinske volitve za novi občini. V Logivasi so volili dne 26. maja in so bili soglasno izvoljeni slovenski odborniki. Liberalca sta v tej občini menda samo še dva! — V Lipi so volili dne 28. maja. Z znanimi zvijačami in nečednimi pripomočki so zmagali nemškutarji. Vodil jih je učitelj Resch.

Duhovske zadeve. V Zgornji Beli je umrl dne 29. maja vpokojeni dekan, monsignor David Pacher, star 86 let. Bil je znan rastlinoslovec in je opisal cvetlice koroških gor. Papež ga je imenoval za častnega kamornika. — V Meiseldingu je umrl dne 29. maja č. g. Fr. Lipic, vpokojeni župnik, star 70 let. N. p. v. m.!

Osebnosti. Poročil se je dne 2. junija t. l. v Prevaljah g. Josip Stopar, asistent južne železnice v Sinčivasi, z gđno. Josipino Lahovnik-ovo, iz znane rodoljubne družine. Poročencema: Priserčne čestitke! — Gosp. dr. Vinko Hudelist je imenovan za sekundarnega zdravnika v celovski bolnišnici.

Nove knjige. „Zabavna knjižnica za slovensko mladino“. Urejuje in izdaja Anton Kosi, učitelj v Središču. Izšel je X. zvezek v zalogi izdajateljevi. Cena 30 vinarjev. Knjižnica prinaša 17 raznih sestavkov in je vredna vsega priporočila. — „Vseučiliški zbornik“. Sestavila Janko Polec in Bogumil Senekovič. V Ljubljani. Založil L. Schwentner. Cena 4 K. Kakor pové že naslov, se peča knjiga z vprašanjem o našem vseučilišču, katero je bilo zlasti proti koncu minulega leta stopilo v ospredje naših borb. V knjigi je obsežna zgodovina tega vprašanja. — „Poezije“. Založil Simon Gregorčič. III. Založil Josip Gorup. Cena 4 K v elegantni vezavi. Poezije so razdeljene na tri dele: Predsmrtnice, Pogrebne, Posmrtnice.

Drobiž. Za celovškega župana je bil dne 27. maja zopet izvoljen dosedanji župan g. J. Neuner z 22 glasovi od 25. Pri nastopnem govoru je ponovil stari kvas, da hoče zvesto varovati „nemški značaj“ celovškega mesta. Da bi si slavna gospoda vendar enkrat zamislila kaj novega! — Porotne obravnave pred celovskim porotnim sodiščem trajajo od 2. do 10. junija. Obtožencev je 18, in sicer: radi poboja in umora 4, radi ropa 3, radi goljufige in poverjenja 5, radi nenravnosti 4, radi tatvine 2. — Za beljaškega župana je bil enoglasno zopet izvoljen dosedanji župan g. F. Scholz.

Po slovenskih deželah.

Umrl je dne 26. maja v Idriji umirovljeni bivši sv. Ivanski župnik v Trstu, velečastiti gosp. Ivan Treven. Z Ivanom Trevnom položili so v grob poštenjaka, moža plemenitega značaja, rodoljuba v polnem smislu te besede. Mnogo je bilo viharjev v dolgih letih njegovega župnikovanja pri sv. Ivanu, ali pokojni Treven je vsikdar junaški kazal svoje narodno prepričanje. Bodi mu lahka slovenska zemlja!

Denarni polom v Št. Lenartu v Slovenskih goricah. Štajerski listi vseh strank poročajo, da je izginilo iz šentlenartske nemške posojilnice in hranilnice okoli 200.000 kron. Mnogo krivde na tem ima prejšnji župan šentlenartski in glavni steber „Štajerčeve“ stranke na Spodnjem Štajerskem, Anton Mravlag. Previden je bil ta mož pri svojem nepoštenem delovanju! Vsakega, komur je prisodil večjo brihtnost, vedel je odvrniti, da ni pristopil k hranilnici in da potemtakem ni dobil vpogleda v račune hranilnične. Kakor nemškutarji pravijo, je govoril Mravlag nasproti tem možem: „Za vas nima posojilnica nobene vrednosti, ona je le za domačine!“ Domačinom pa se je laskal in njegovi pristaši so vabili k pristopu k hranilnici. Istotako ravna nemškutarji tudi drugod. Nasproti kmetom hvalijo svoje naprave, hvalijo svojo ljubezen do njih, za hrbtno pa govorijo: „To je le za kmeta!“ Slovenski kmet je nemškutarjem le zaradi tega zaželjen, da ga lahko gulijo in skubijo. To se je pokazalo že večkrat, a žal, da se še vedno niso odprle oči vsem slovenskim kmetom, da še vedno niso spoznali svojih zapeljivcev! Ant. Mravlag je vedel tudi zabraniti, da ni posojilnica pristopila k nobeni zvezi štajerskih posojilnic, kajti hotel je ribariti v kalnem ter se je bal revizorjev. Kako nepošteno, neplemenito je delal Mravlag, pripoveduje nam v jednom slučaju „Marburger Zeitung“, ki je Mravlaga ob svojem času povzdigovala v nebesa. Bajtarja Bratka je zvalil, da si je vzel dva deleža po 50 gld., ter se mu nalagal, da dobi za delež dividende vsako leto 30 gld. Ko je Bratko vplačal deleža, prišel je poštenjakovič Mravlag k njemu ter mu rekel: „Tako, sedaj si zadružnik pri posojilnici. Če pa hočeš dobiti dividende v isti visočini, kakor mi stari zadružniki, moraš si pravico do tega kupiti.“ Bratko mu je dal 75 gld. na te besede. Danes je proč njegovih vplačanih 100 goldinarjev, a v nevarnosti je vsled poloma tudi njegovo celo premoženje. Celemu trgu Št. Lenartu preti vsled nepoštenosti prej med nemškutarji visoko

slavljenega Mravlaga velika nesreča. Mnogo družin bo popolnoma uničenih, ako ne pride pomoč od drugod. Brat pokojnega župana, mariborski odvetnik, znani nasprotnik Slovencev, dr. E. Mravlag, je trdovratno trdil, da njegovega brata ne zadene nobena krivda in grozil je celo s tožbo listom, ki so pisali resnico! Velikansko poverjenje župana Mravljaka je seveda spravilo cel trg in okolico v veliko razburjenje. Trezni ljudje se pa poprašujejo: Kam je šel ves denar, saj ga Mravlag ni jedel. Sodniki naj preiskujejo stvar, kajti po navadni človeški pameti so vendar-le oni dolžni popraviti škodo, ki so imeli korist od poverjenega denarja! — „Südmärka“ je izdala poziv do Nemcev, naj nabirajo prostovoljne doneske, da se popravi ogromna škoda, katero je povzročil njih tako vneti pristaš. Sama je v ta namen darovala 20.000 kron, in še drugim kliče: Darujte! No, sedaj vsaj vidimo, da je „Südmärka“ res potrebna: pokrivati mora namreč škodo, katere so napravili njeni privrženci! Heil! Morda bo pustila Slovence odslej bolj pri miru! Kaj bi rekli nemški listi, da bi se kaj takega zgodilo pri Slovencih! A v tem slučaju? Molčijo pa — plačajo! — Za tiste slovenske kmete pa, ki v obližju trgov in mest hodijo pete lizat nemškim mogotcem in jim pri volitvah za par borih grošev ali litrekov s svojimi glasovi pomagajo do moči, bodi že svetega Lenarčka nemška posojilnica vendar enkrat strašilo, da se izpametujejo in pridružijo svojim bratom po krvi!

Na straži ustrelli. V topničarski vojašnici v Gorici je podčastnik Fr. Lajcher pregledoval straže. Ko je prišel na kraj, kjer je stal na straži topničar J. Zadelčič iz Celja, ni dobil na običajni klic odgovora. Vsled tega se je odstranil, da bi najbrže poklical patroljo. Za njim pa počil strel, in on se zgrudi smrtno zadet na tla. Umrl je v bolnišnici. Zadelčič trdi, da se mu je puška sprožila sama.

Križem sveta.

Državni zbor je rešil proračun, potem pa sprejel z veliko večino tudi postavo o žitni trgovini na borzi („Terminhandel“). Poročevalec o ti postavi je bil slovenski poslanec dr. Ploj. Rešiti ima zbornica še več postav.

C. kr. državna loterija. Dne 12. junija bo srečkanje XXII. c. kr. državne loterije za skupne vojaške dobrodelne namene. Dobitki te priljubljene loterije so se pomnožili in jih je 17.822 v gotovini. Srečka stane 4 krone. Več pové naznanilo.

Slavni škof Strossmajer bo obhajal 5. avgusta letos 60 letnico, kar je bil na vseučilišču na Dunaju promoviran doktorjem bogoslovja. Vseučilišče mu bode ob tej izvanredni priliki izročilo novo doktorsko pismo (diplomo).

Šolskim otrokom ne cigaret! Na Holandskem in po mnogih drugih državah je ostro prepovedano, prodajati šolskim otrokom cigarete. Ali bi ne bilo to prav tudi pri nas?! Kako da je to pogubno telesnemu zdravju, lahko vsak spozna.

Na otoku Martiniku je vulkan dne 26. maja zvečer z nova bruhal. Ognjeni steber se je dvignil do višine 150 metrov. V okolici vulkana je bilo grozno. Umevno, da se je polotil prebivalstva na otoku velikansk strah. Bruhanje še ni ponehalo.

Zadnje novice. Med Angleži in Buri je sklenjen mir. Tako poročajo brzobjavke. S tem je končana grozovita vojska, ki je trajala malone 2½ let. Kakšni so mirovni pogoji, še ni znano. — Državni zbor bo zboroval do dne 13. junija; dne 16. junija se zberejo dež. zbori. — V Lvovu je prišlo minulo nedeljo do velikih izgredov, pri katerih so se vojaki posluževali orožja. Več oseb je mrtvih.

Velika sleparica. V Parizu dela veliko hrupa odkritje ogromne sleparije neke gospe Terezije Humbert rojene Daurignac. Neki papirji so izkazovali, da bi imela podedovati ta Terezija Humbert — soproga nekega odvetnika — 100 milijonov frankov po nekem v Ameriki l. 1883. umrlem milijonarju Robert Henry Crawfordu, kateri ni imel ne posestva, niti jedne kočice, pač pa 100 milijonov frankov gotovine v vrednostnih papirjih, katero premoženje da je zapustil tej Tereziji Daurignac, zdaj omoženi Humbert. Za to dedščino sta se oglasila tudi dva nečaka umrlega, ki sta se tožarila z gospo Humbert. Vse goljufige tožbe pa so izpadle ugodno za gospo Terezijo in je bilo gotovo, da dobi najmanj 96 milijonov frankov. Na podlagi takih dokazov je seveda sleparica imela povsodi ogromen kredit, dobila je na posodo denarja kolikor ga je hotela. In za ta izposojeni denar je kupovala grajščine, ustanovila jedno zavarovalno banko, več dobrodelnih zavodov itd. Konec vseh koncev pa je bil ta, da se je prišlo na sled, da je bilo vse le sleparija in da so bili razni zavodi silno oškodovani ter da znaša vsa škoda, prizadeta po tej sleparici, 58 milijonov frankov in je v nesrečo pahnjena več družin. Sleparica pa je pobegnila brez sledu s svojim možem odvetnikom, s katerim skupno je izvršila to veli-

Novičar.

Na Koroškem.

Občinske volitve. Liberalci koroškega deželnega zbora so razdelili občino Logovas ne iz stvarnih, marveč iz zgolj političnih in narodnih

kansko sleparijo. Sodišče jima je za petami. Poroča se, da je mej drugimi odličnimi osebami, ki so zaupali denar tej slepariji, bila tudi bivša francoska cesarica Evgenija, ki je zgubila okoli 100.000 frankov.

Državni dolgov. Skupni državni dolg znaša 5.443.542.774 kron 97 vin., obresti tega skupnega dolga znašajo za letos 224.008.622 kron. Ker plača Ogerska samo del tega, mora plačati Avstrija sama 163.687.561 kron obresti. Poleg tega ima Avstrija sama od leta 1867. že 3.376.419.400 kron dolga. Kaj čuda, da potemtakem davčna bremena rastejo od dné do dné.

Državnozbornske volitve v Belgiji so bile dné 25. maja. Kakor znano, so bili tam socijalni demokrati vprizorili občni štrajk, da vlado prisilijo izdati novo volilno postavo. S štrajkom delavci niso dosegli ničesar, volitve pa so pokazale, da v ljudstvu nikakor nimajo one zaslombe, kakor so mislili. Katoliška stranka si je priborila velikanske vspehe. Vsi izstopivši katoliški poslanci so zopet izvoljeni, a poleg tega še drugi mandati pridobljeni. Socijalna demokracija in trbli liberalizem sta na tleh! Belgijska poslanska zbornica bo štela sedaj 96 katoliških, 34 liberalnih in 34 socijalističnih poslancev. Gosposka zbornica pa bo štela 62 katoliških, 41 liberalnih in 6 socijalističnih poslancev.

Ponemčevanje Poljakov. Dné 21. maja t. l. je bila v pruski zbornici predložena osnova postave, s katero se zvišuje zaklad za naseljevanje nemških kmetov v zapadni Poljski in na Poznanjskem od 200 na 350 milijonov mark, a poleg tega se daje vladi na razpolago še 100 milijonov mark, da se v Pruski in Poznanjski kupujejo zemljišča. Iz vladnega poročila je razvidno, da se hočejo Nemci s posebno silo vreči na poljska veleposestva, da jih na kakoršenkoli način iztrgajo iz rok Poljakov. Vlada je izjavila, da bo še nadalje zahtevala večjih svôt, ker treba popolnoma streti premoč Poljakov v teh pokrajinah. To je pač vrhunec nemške nasilnosti, krutosti in brezmejnega trinoštva napram Poljakom; takšno postopanje mora dobiti svoje plačilo! — Nemški cesar je odbil prošnjo poljskih starišev, da naj bi jim prizanesel z ječo, v katero so bili obsojeni, ker so branili svoje otroke pred nemško surovostjo v Vrešenu. Če pa se kaki nemški potepi v dvoboju pomorijo, jih cesar hitro pomilosti.

Gospodarske stvari.

Vzgajanje sadnih divjakov. Vzgojanje sadnih divjakov je precej preprosto delo, a se vendar le malokje izvršuje, ker večkrat se bolj izplača kupiti jih od sadjarjev, ki se izključno s tem bavijo, nego jih doma vzgajati. Dobri za cepljenje že popolnoma sposobni, torej 2 do 3 leta stari divjaki, se dobé pri večjih trgovcih s sadnim drevjem po 35 do 48 kron tisoč, oziroma po 3¹/₂ do 5 kron 100 komadov. Da jih morejo oddajati tako ceno, prihaja seveda le od tod, ker jih vzgajajo v prav velikih množinah.

Umestno je pa le, če si moremo primerno množino sadnih divjakov sami doma vzgojiti. Zato pa hočemo tu v kratkem podati navodilo o pravilni vzgoji ter o porabi takih divjakov.

Za setev se vzamejo peške od popolnoma dozorelega in zdravega, pa ne prav žlahtnega sadja. Posušiti se jih mora v senci in ne na solncu; čez zimo pa se jih hrani v ne prevlažnem in ne presuhem prostoru, da ne splesnijo, odnosno da se preveč ne posuše. Najbolje pa je, če se jih že pred zimo septembra ali novembra v sejnalnico poseje, ker se na ta način najboljše ohranijo in pričnejo popred in gotovješe kaliti. Predzimski setev ima le to napako, da semena v zemlji prav rade miši poiščejo. Temu se pa izogne, če se seme stratificira ali predoskali. To dosežemo s tem, da peške postavimo v lončeno ali drugo tako posodo, pomčamo s peskom in sicer tako, da pride najprej 1 plast 1 do 2 centimetra na debelo peska, potem 1 plast pešk, zopet 1 do 2 centimetra na debelo peska in zopet 1 plast pešk itd. do vrha. Vsako plast peska se nekoliko zmoči, da imajo peške dovolj vlage. Napolnjena posoda se postavi na to v hlev, ali pa se jo zakopje na solnčen kraj v zemljo. To delo se opravlja koj meseca januarja, tako da, ko nastopi za setev ugodno vreme, t. j. marca, v južnih krajih tudi februarja, že vse peške kalijo. Tako stratificiranje je posebno neobhodno potrebno pri koščičastem sadju, ker koščičasto seme kaj nerado kali in ga je treba še poprej stratificirati kot peške.

Sejalnica. Stratificirane ali nestratificirane peške se posejejo meseca februarja ali marca v sejnalnico. Sejalnica mora imeti dobro rahlo vrtno ali pa vsaj dobro pognojeno zemljo ter solnčno, sicer zračno, t. j. ne z visokim zidovjem ali z visokimi drevesi obdano, pa tudi ne prevetrovno lego. Zemljo se najprej prekoplje 1¹/₂ do 2 lopati globoko in potem planira oziroma z grabljami poravna.

S pomočjo špage se napravijo lešice po 1-20 do 1-40 m. široke in po potrebi dolge; z motiko ali z rovnico se pa potegnejo počezni 8 do 10 cm globoki jarčki v oddaljenosti 30 cm. V te se potem posejejo peške v primerni gostosti. Ne smejo biti ne pregoste in tudi ne prerredke, ker v prvem slučaju postanejo prešibke, v drugem pa se preveč prostora zastoj potratiti. Računati treba pri tem vedno, da morajo rasti posamezni divjaki v oddaljenosti po 8 do 10 cm.

Tako v jarkih posejane peške se potem posejejo z rahlo zemljo in sicer 3 do 10 cm. na debelo, kar je odvisno od zemlje same in od semena. Lahko kaljive peške se pokrijejo manj, koščice pa bolj, ker poslednje potrebujejo več vlage za kaljenje. Po dokončani setvi se vso zemljo v jarkih z grabljami poravna, nekoliko pritisne in potem zalije.

Priščipanje ali pikiranje. Hruškovi, češnjevji, orehovi (izvzemši jabolčni) divjaki napravljajo eno glavno, globoko segajočo korenino. Da se jih pa prisili, napravljati mnogo stranskih, se jim mora glavna korenina že prvo leto do polovice preščipniti in istotako stebelce, da postane debelejša.

Najbolje je, če se to delo vrši že prvo leto, ko napravi nova rastlina 3 do 5 peresc. Posamezne rastlinice se kar izrujejo, se takoj pikirajo ter presade v pikirne lehe in sicer v oddaljenosti 8 do 10 cm v vrstah, vrsto od vrste pa po 30 cm. Pikirne lehe se pripravijo in razdele enako, kakor sejnalnice. Pikiranci se presade z vrtnim klinom; da se rastlinice pri izruvanju ne poškodajo, se jih mora popred prav dobro zaliti. Ako se taki pikiranci presade v prav dobro zemljo, postanejo že v prvem letu godni za zimsko cepljenje. Drugače pa ostanejo še eno leto v pikirni lehi.

Sejalnice kakor tudi pikirne lehe se morajo poleti pridno pleti in ob suši tudi polivati.

Tako vzgojeni divjaki se potem pocepajo v roki ter posade v drevesnici v razdalji najboljše po 50 cm v kvadratu, ali pa 60 cm vrsto od vrste in po 40 cm v vrsti; tu ostanejo 3 do 5 let, t. j. dokler ne postanejo za presaditev na stalno mesto ugodna drevesca. Ako se pa ti divjaki ne pocepajo v roki, se lahko presade v isti oddaljenosti naravnost v drevesnico, ter tu po letu okulirajo. Večkrat se taki okulanti bolje sponesejo kot v roki cepljena drevesca. „Nár. Gosp.“

Tržne cene.

Letni sejem v Celovcu, dné 26. maja 1902.

Ime blaga	na birne		na hektolitre		Prignalo se je
	K	v	K	v	
pšenca . . .	11	50	14	38	358 konj
rž	9	44	11	80	10 pitanih volov
ječmen . . .	—	—	—	—	207 vprežnih volov
oves	5	40	6	75	60 juncev
turšica . . .	7	50	9	37	178 krav
pšeno	14	—	17	50	22 telic
fižol rdeč . .	—	—	—	—	— pitanih svinj
krompir . . .	—	—	—	—	— prasce
grah	—	—	—	—	
ajda	7	20	9	—	

Pitani voli so po 340 K do 400 K, vprežni voli po 280 K do 300 K, krave po 190 K do 300 K.

Sladko seno je meterski cent po 6 K — v do 6 K 80 v, kisló seno po 4 K 40 v do 6 K 20 v, slama po 3 K 40 v do 4 K — v.

Promet je bil srednji.

Vabila.

Hranilnica in posojilnica v Šmihelu pri Pliberku ima svoj redni občni zbor v nedeljo dné 8. junija t. l. ob 3. uri popoldne v posojilniških prostorih v Šmihelu. Vspored: 1. Poročilo načelstva. 2. Odobrenje računskega sklepa za leto 1901. 3. Volitev načelstva, nadzorstva in dveh računskih pregledovalcev. 4. Slučajnosti. — Z ozirom na to, da bodo prišle pri občnem zboru na razgovor jako važne zadeve — zaradi oddaje prostorov in zemljišč — se pozivljajo vsi udje, da se ob omenjeni uri udeležijo zborovanja polnoštevilno. Ako bi prvi občni zbor ne bil sklepčen, vršil se bode ob 1/4. uri popoldne drugi občni zbor, kateri bode sklepčen brez ozira na število došlih udov. Načelnštvo.

Loterijske številke od 31. maja 1902.

Linc	67	13	59	58	41
Trst	8	33	1	22	80

Zahvala.

Slavna hranilnica in posojilnica v Glinjah blagovolila je vsled sklepa občnega zbora od dné 9. marca t. l. vasi Resnici k napravi pluga za sneg od čistega dobička 50 kron darovati. Podpisani si štejem v dolžnost, v imenu sosedov omenjenemu zavodu se za ta znatni prispevek na tem mestu javno zahvaliti.

V Resnici, dné 30. maja 1902.

Tomaž Janc. Ignacij Oraše. Lovro Singer.

NAZNANILA.

Lepa prodajalnica se dá v najem ali pa prodá!

Zaradi vedne bolehnosti dosedanjega poslovdje „Gospodarske zadruga v Sinčivasi“ se dá v najem, ali pa tudi prodá tamošnja prodajalna mešanega blaga. Kdor jo želi prevzeti, mora 1. imeti nekaj premoženja; 2. biti slovenskega krščanskega mišljenja; 3. ne čez 45 let star; 4. večš trgovine s specerijskim in manufakturnim blagom; 5. zdrav. Zaloga se prodá za svôto, ki je dolžuje dosedanja lastnica zadrugi, dá se pa tudi v najem pod jako ugodnimi pogoji. Zmožen, vesten in pošten trgovec na tem mestu lahko lepo izhaja. Kdor se želi pogajati o tej stvari, naj se osebno predstavi gosp. vikarju Val. Podgore-u v Celovcu (Marijanišče).

Ugodna priložnost za slovenske trgovce in gostilničarje.

V najem se dajo takoj za gostilno in prodajnico jako primerni prostori posojilnične hiše v Šmihelu nad Pliberkom. V hiši sta razun posojilnice tudi poštni in občinski urad. Ponudbe sprejema: Josip Kraut, načelnik posojilnice v Šmihelu nad Pliberkom.

Služba cerkvenika in organista v Borovljah

bode 1. junija izpraznjena. Prositelji za to službo naj se oglašijo pri cerkvenem predstojništvu v Borovljah.

Zajamčeno pristno mašno vino.

Kmetijsko društvo v Vipavi priporoča je knezoškofijski ordinarijat ljubljanski v svojem listu leta 1898. za nakup zajamčeno pristnega mašnega vina vč. duhovščini zato, ker je omenjeno društvo gledé razpošiljanja mašnih vin pod strogim nadzorstvom župnika-dekana v Vipavi. — Razpošilja se od 56 litrov naprej po 34 kron in više po stopinjah kvalitete za 100 litrov loco kolodvor Postojna. Rdeče namizno vino — kakor tudi večje množine — ceneje. — Na zahtevanje pošiljajo se vzorci. Posoda se zaračuni po dobavni ceni ali se ista vrne franko v šestih tednih.

Kmetijska zadruga v Vipavi (Kranjsko).

Salame

ogerske 1 gld. 70 kr., domače iz šunke 1 gld. 20 kr., domače 1 gld., dunajske 80 kr., šunke brez kosti (Rollschinken) 90 kr. in 1 gld. 10 kr., suho meso 70 kr., suho slanino 70 kr., glavino brez kosti 40 kr. kilo, velike kranjske klobase po 18 kr. in drugo pošilja od 5 kil naprej po povzetju, in sicer le dobro blago,

Janko Ev. Sire v Kranju.

Trgovski pomočnik,

20 let star, izurjen v mešani trgovini, želi svoje mesto premeniti. Več pove upravnništvo tega lista.

Na Najvišje povelje Nj. c. kr. apost. Veličanstva.

XXII. c. kr. državna loterija

Za skupne vojaške dobrodelne namene.

Le-ta denarna loterija — edina v Avstriji postavno dovoljena — ima 17.822 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 442.850 kron.

Glavni dobitek je:

200.000 kron.

Za izplačanje dobitkov jamčijo c. kr. loterijski dohodki.

Žrebanje je nepreklicno dné 12. junija 1902. l.

Ena srečka stane 4 krone.

Srečke se dobivajo v oddelku za državne loterije na Dunaju III., Vordere Zollamtsgasse 7, v loterijskih nabiralnicah, tobakarnah, pri davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. Načrti za žrebanje za kupovalce srečk zastoj.

Srečke se določijo poštne prosto.

C. kr. ravnateljstvo za loterijske dohodke.

Oddelek za državne loterije.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pisemenih zavitek itd. po najnižjih cenah.